

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมและศึกษา ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยได้แบ่งเนื้อหาสาระที่สำคัญไว้เป็นแนวทางในการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. การติดตามผล

- 1.1 ความหมายของการติดตามผล
- 1.2 ประโยชน์ของการติดตามผล
- 1.3 ระยะเวลาที่เหมาะสมในการติดตามผล
- 1.4 วิธีการในการดำเนินการติดตามผล
- 1.5 นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา

2. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

- 2.1 แนวคิดพื้นฐานของการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
 - 2.1.1 คุณค่าและความสำคัญของช่วงชีวิตปฐมวัย
 - 2.1.2 แนวคิดในการพัฒนาเด็ก
 - 2.1.3 แนวคิดการปฏิรูปการศึกษา
 - 2.1.4 เป้าหมายในการพัฒนาเด็ก
- 2.2 ลักษณะสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
- 2.3 สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
 - 2.3.1 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย
 - 2.3.2 หลักการ
 - 2.3.3 จุดมุ่งหมาย
 - 2.3.4 คุณลักษณะตามวัย
 - 2.3.5 ระยะเวลาเรียน
 - 2.3.6 สาระการเรียนรู้
 - 1) ประสบการณ์สำคัญ
 - 2) สาระที่ควรเรียนรู้

- 2.3.7 การจัดประสบการณ์
- 2.3.8 การประเมินพัฒนาการ
- 2.4 การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
- 3. มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย
 - 3.1 อุดมการณ์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 3.2 หลักการของการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 3.3 มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย
- 4. วิธีการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 4.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์ และกิจกรรม
 - 4.2 แนวคิดและหลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 4.3 รูปแบบของกิจกรรมประจำวัน
 - 4.3.1 กิจกรรมเสรี หรือการเล่นตามมุม
 - 4.3.2 กิจกรรมสร้างสรรค์
 - 4.3.3 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - 4.3.4 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ หรือกิจกรรมวงกลม
 - 4.3.5 กิจกรรมกลางแจ้ง
 - 4.3.6 เกมการศึกษา
- 5. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2
- 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การติดตามผล

ความหมายของการติดตามผล ได้มีผู้ให้ความหมายแนวคิดของการติดตามผล ดังนี้

การติดตามผล (Follow up) เป็นลำดับขั้นตอนที่มีความสำคัญมากในการศึกษาว่า กลุ่มประชากร หรือผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ปฏิบัติงานได้ผลดีขึ้นหรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากเดิมหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดของการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ รวมถึงการทำให้ทราบถึงการบรรลุ วัตถุประสงค์ ความสำเร็จหรือล้มเหลวของการให้การศึกษาอบรมเพื่อเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงพัฒนาให้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นักวิชาการ นักการศึกษาและ ท่านผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของการติดตามผลไว้ ดังนี้

คมเพชร ฉัตรศุกกุล (2531, หน้า 173) กล่าวว่า การติดตามผล หมายถึงการที่มุ่ง จะประเมินผลงานที่ดำเนินการไปแล้วหรือเป็นการติดตามข่าวสารของผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพื่อสนับสนุนนักเรียนเก่าและให้บริการอย่างต่อเนื่อง หรือเพื่อเป็นการตรวจสอบดูว่าบริการ ที่จัดให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

ดาวนิง (Downing, 1968, p.209) อธิบายว่า การติดตามผลนักเรียนนักศึกษา เป็น กิจกรรมหลักที่จำเป็นไม่เฉพาะแต่ในระดับอุดมศึกษาเท่านั้น แม้แต่ในระดับโรงเรียนก็มี ความจำเป็นเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบผลของการจัดการศึกษาของสถาบันนั้น ๆ ว่าเป็นไปตาม ความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการติดตามผล จะเห็นได้ว่าการติดตามผลเป็นวิธี หรือเครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบผลของการจัดการศึกษาของ สถาบันนั้น ๆ ว่าเป็นไปตามความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด การติดตามผล เป็นวิธีการสำคัญที่จะทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพ ข้อบกพร่องปัญหาของผลผลิต ที่ผลิตออกไปในด้านการศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษา รวมทั้งนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ได้ทราบแนวทางแก้ไขปรับปรุงตั้งแต่เรื่อง ของหลักสูตร ระบบการศึกษา และวิธีการจัดประสบการณ์การเรียน

ประโยชน์ของการติดตามผล

การติดตามผลมีประโยชน์ด้านต่าง ๆ คือการปรับปรุงหลักสูตร การเร่งเร้าให้มีการปรับปรุงการสอนที่ดีขึ้น เพื่อเพิ่มคุณค่าของการแนะแนวและเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน กล่าวคือ เมื่อสถานศึกษาทราบว่าชุมชนต้องการสิ่งใด ก็อาจจัด กิจกรรมที่สนองต่อชุมชนทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันและข้อมูลที่ได้จากการติดตามผล อาจนำไปใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ คือ

1. ปรับปรุงหลักสูตร โดยอาจจะเป็นการเพิ่มรายวิชา หรือขยายหลักสูตรร่วม
2. เร่งเร้าให้มีการปรับปรุงการสอนที่ดีขึ้น อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงปรัชญาการจัดการศึกษา เพื่อเน้นความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนให้มากขึ้น
3. เพิ่มคุณค่าของการแนะแนว
4. สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน กล่าวคือ เมื่อสถานศึกษาทราบว่าคุณชุมชนต้องการสิ่งใด ก็อาจจัดกิจกรรมสนองต่อชุมชนให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน

ระยะเวลาที่เหมาะสมในการติดตามผล

ระยะเวลาที่เหมาะสมในการติดตามข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษานั้น ยังไม่มีข้อสรุปที่แน่นอนว่าควรทำเมื่อใด นักวิจัยและนักการศึกษาส่วนใหญ่แนะนำว่าควรทำเป็นระยะเวลาสม่ำเสมอและต่อเนื่อง บางท่านแนะนำว่าควรจัดทำทุกระยะ 3 ปี และ 5 ปี

สรุปได้ว่าการติดตามผลควรกระทำอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพราะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ และควรมีหลักเกณฑ์ และวิธีติดตามที่เหมาะสม

วิธีการในการดำเนินการติดตาม

การติดตามจะต้องทำอย่างมีระเบียบแบบแผน มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน เพื่อให้งานได้บรรลุถึงความสำเร็จตามเป้าหมายวิธีการในการติดตามผล มีดังนี้ (ชาอุชัย อินทรประวัตติ และคนอื่นๆ, 2540, หน้า 45)

1. โดยการสัมภาษณ์นักเรียนที่ต้องการติดตามผลและผู้ที่มีสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก ได้แก่ เพื่อน ครู ผู้ปกครอง
2. โดยการสังเกตพิจารณาจากพฤติกรรมเด็กที่ต้องการติดตามผลเป็นระยะเวลาเหมาะสมสมควร
3. โดยการอภิปรายทั่วไป อาจเชิญนักเรียนเก่าที่จบไปแล้วมาร่วมดำเนินการอภิปราย
4. ใช้แบบสอบถามให้นักเรียนที่ต้องการติดตามผลกรอกแบบสอบถาม โดยสร้างแบบสอบถามให้มีข้อความครอบคลุมสิ่งที่ต้องการทราบ
5. ใช้ไปรษณียบัตร โดยแจกไปรษณียบัตรให้นักเรียนปีสุดท้ายที่จะจบหลักสูตรของโรงเรียนทุกคนในแต่ละปีการศึกษา แล้วให้นักเรียนส่งไปรษณียบัตรกลับมาที่โรงเรียนเดิม เพื่อติดตามผลดูว่านักเรียนเก่าไปศึกษาต่อสถาบันใด หรือประกอบอาชีพอะไร วิธีการดังกล่าวนี้จะช่วยให้โรงเรียนได้ทราบผลการดำเนินงานทางการศึกษา เพื่อทราบจุดอ่อนและข้อบกพร่องอันควรปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานดีขึ้นต่อไป

การติดตามผลเป็นกระบวนการและวิธีการในการติดตามผลให้เป็นไปตามเป้าหมาย กำหนดทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ เวลา โดยมีกระบวนการติดตามผลอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา

กนกขวัณ ประชุมพรรณ (2547, หน้า 59) ได้กล่าวว่า การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาและระบบประกันคุณภาพที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้องโดยมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ตั้งแต่ระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนา

กรมวิชาการ (2546 ก, หน้า 47) กำหนดวิธีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน ไว้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคม ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และกระจายอำนาจการศึกษาลงไปท้องถิ่นโดยตรง เพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสังคม

สรุปได้ว่า การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาและระบบประกันคุณภาพที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้กับผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องโดยมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 0 - 5 ปี (5 ปี 11 เดือน 29 วัน) ได้มีการกำหนดหลักสูตรขึ้น เพื่อให้ผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ รวมทั้งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ, 2546 ก, หน้า 2)

แนวคิดพื้นฐานของการจัดทำหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546

กนกขวัณ ประชุมพรรณ (2547, หน้า 24) กล่าวสรุปเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานของการจัดทำหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีความละเอียดอ่อนเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กวัยนี้ยังเล็กมาก ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้หรือได้น้อย ต้องอาศัยการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้ใหญ่ สรุปได้ดังนี้

1. คุณค่าและความสำคัญของช่วงชีวิตปฐมวัย

1.1 เป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต เป็นวัยที่ร่างกายและสมองเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว

พัฒนาการทางสมองจะส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดี จึงต้องมีการกระตุ้นที่เหมาะสม

1.2 เป็นวัยที่สร้างบุคลิกภาพและนิสัยประจำตัว ซึ่งจะส่งผลเมื่อเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต

1.3 เป็นวัยที่สงสัยใคร่เรียนรู้สิ่งต่างๆ มองโลกอย่างสวยงาม มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

1.4 เป็นวัยที่ต้องการได้รับการตอบสนองขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เป็นการปูพื้นชีวิตให้ดีเพื่อความสุขในวันข้างหน้า

2. แนวคิดในการพัฒนาเด็ก

การพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยทั่วไปจะคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1 พัฒนาเด็กให้สมบูรณ์ทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งเรื่องของจิตวิญญาณที่ต้องสร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่เด็ก

2.2 จัดการเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมและการเรียนต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัย เน้นการใช้ประสาทสัมผัสเพื่อการเรียนรู้การใช้ภาษาในการสื่อสารตามวัย มีสมาธิในการทำกิจกรรม และการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

2.3 ให้ความสำคัญกับการเล่น ซึ่งเป็นความต้องการของเด็กตามธรรมชาติ ให้เป็นการเล่นที่มีความหมายและคุณค่า ก่อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ

2.4 ปรับพฤติกรรมให้พึงประสงค์ โดยการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรักเอาใจใส่ เอื้ออาทรอย่างถูกวิธี

2.5 พัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตในสังคม วัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่นที่เด็กอาศัยอยู่

3. แนวคิดการปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดแนวทางการศึกษาไว้ดังนี้

3.1 การจัดการศึกษาเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

3.2 การจัดการศึกษาต้องเน้นทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม

3.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดให้เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล ฝึกทักษะพื้นฐานที่สำคัญต่างๆ โดยเฉพาะทักษะการคิด ให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดการเรียนรู้ที่หลากหลายปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม จัดบรรยากาศการเรียนรู้ และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน

4. เป้าหมายในการพัฒนาเด็ก

การพัฒนาเด็กหรือผู้เรียนทุกระดับการศึกษา จะมุ่งเน้นให้เป็นคนดีมีปัญญา อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมีความเป็นไทยควบคู่ไปกับความเป็นสากล

นอกจากแนวคิดพื้นฐานของการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยข้างต้นแล้ว ในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีข้อควรคำนึงถึงดังนี้

4.1 ความเหมาะสมกับธรรมชาติการจัดการศึกษา วัย และการตอบสนองต่อสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนท้องถิ่น

4.2 ความถูกต้องตามนโยบาย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และความมั่นคงของประเทศ

4.3 ความถูกต้องตามหลักวิชา

4.4 ความสอดคล้องกับลักษณะและรูปแบบของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

4.5 เหมาะสมกับรูปแบบของหลักสูตร

4.6 ความชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ

ลักษณะสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

กนกขวัญ ประชุมพรรณ (2547, หน้า 25) กล่าวไว้ว่า ลักษณะสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรที่เน้นการอบรมเลี้ยงดู และให้ประสบการณ์ การเรียนรู้แก่เด็ก เน้นการพัฒนาการครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ยึดจุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการจัดประสบการณ์ ยึดหลักความสมดุลทุกด้าน ทั้งด้านมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้ เวลา และวิธีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยยึดหลักการบูรณาการผ่านกิจกรรมการเล่น

สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จัดเป็น 2 ช่วงอายุ คือ หลักสูตรสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และหลักสูตรสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี

หัวข้อสำคัญที่กำหนดในหลักสูตรประกอบด้วย ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย หลักการ จุดหมาย คุณลักษณะตามวัย สาระการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการ การจัดหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ การเชื่อมต่อของการศึกษาปฐมวัยกับการศึกษาระดับที่สูงขึ้น การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย เป็นแนวคิด ความเชื่อ ที่กำหนดขึ้นมาเพื่อใช้ในการจัดการหลักสูตร ซึ่งแนวคิดหรือความเชื่อดังกล่าวนำมาจากทฤษฎี หลักการ แนวคิดต่าง ๆ ของนักการศึกษาที่พิจารณาแล้วว่าเหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของเด็ก และบริบทต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวเด็ก ปรัชญาการศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และนำไปสู่การจัดการศึกษาในสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2546 ก, หน้า 3) ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ “การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเอง และสังคม”

กรมวิชาการ (2546 ก, หน้า 5) ได้กำหนดหลักของการจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ดังนี้

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่เด็ก เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคคลากรที่มีความรู้ความสามารถ การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสได้พัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยยึดหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก
- จุดมุ่งหมาย**

กรมวิชาการ (2546 ก, หน้า 4) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ดังนี้ จุดมุ่งหมายที่สำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยคือ เป็นแนวทางให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับปรัชญาที่เป็นจุดเน้นของตนเอง และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทำให้สามารถดำเนินการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และมีความเป็นเอกภาพ และมีหลักสูตร

สถานศึกษาปฐมวัยเป็นข้อกำหนดที่ทุกคนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจ และความต้องการของเด็ก ตลอดจนสภาพและความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน

คุณลักษณะตามวัย

กรมวิชาการ (2546 ข, หน้า 9) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะตามวัยไว้ว่าเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการต่างๆ ด้านตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ พัฒนาการแต่ละวัยอาจจะเกิดขึ้นตามวัยมากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์ที่เด็กได้รับ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3 - 5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ หรือช่วยเหลือเด็กได้ทันเวลาที่ ในกรณีที่พัฒนาการของเด็กไม่เป็นไปตามวัย ผู้สอนจำเป็นต้องหาจุดบกพร่องและรีบแก้ไข โดยจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก ถ้าเด็กมีพัฒนาการสูงกว่าวัย ผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ

ระยะเวลาเรียน

ระยะเวลาเรียนสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ไม่ได้กำหนดไว้ แต่สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี กำหนดไว้ 3 ปี โดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุที่ผู้เรียนเข้าเรียน เช่น ถ้าเข้าเรียนอายุ 3 ปี จะเรียน 3 ปี คือ อนุบาล 1 - 3 ถ้าเข้าเรียนอายุ 4 ปี จะเรียน 2 ปี คือ อนุบาล 1 - 2 ถ้าเรียนอายุ 5 ปี จะเรียน 1 ปี เป็นต้น

ดังนั้นการพาเด็กไปเข้าเรียนจึงต้องคำนึงถึงระบบการจัดการศึกษา การจัดชั้นเรียนของสถานศึกษา และอายุของเด็ก (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 15)

สาระการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2546 ข, หน้า 15 - 25) ได้กล่าวไว้ว่าสาระการเรียนรู้คือ สิ่งที่น่ามาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดซึ่งจะต้องครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

ด้านความรู้ ที่จัดสำหรับเด็กปฐมวัยจะเน้นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องใกล้ตัวเด็ก บุคคล และสถานที่ที่แวดล้อม ธรรมชาติรอบตัว สิ่งต่างๆ รอบตัวที่เด็กสนใจ มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในการดำรงชีวิต ความรู้ต่างๆ เหล่านี้ไม่เน้นให้เด็กท่องจำ

ด้านทักษะ กระบวนการจะบูรณาการทักษะที่สำคัญ และจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา ทักษะทางคณิตศาสตร์

และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ส่วนด้านกระบวนการจะฝึกให้เด็กรู้จักขั้นตอนการทำงานง่ายๆ ที่เหมาะกับวัย เพื่อให้เป็นพื้นฐานในการทำงานง่ายๆ หรือกิจวัตรประจำวัน เป็นต้น

ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม จะปลูกฝังให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย

สาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกอบด้วย

1. ประสบการณ์สำคัญ

2. สาระที่ควรเรียนรู้

1. ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญ เป็นสาระการเรียนรู้ที่ต้องจัดให้เด็กเพื่อให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญ และกระบวนการต่างๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อมกันด้วย หลักสูตรกำหนดประสบการณ์สำคัญครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2. สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราว เหตุการณ์ที่อยู่รอบตัวเด็กที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งครูนำมาใช้เป็นสื่อในการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมต่างๆ ควบคู่ไปกับประสบการณ์สำคัญ เพื่อให้เด็กมีคุณภาพตามจุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรกำหนดสาระการเรียนรู้ไว้อย่างกว้างๆ เอื้อต่อการที่ครูหรือผู้ดูแลเด็กจะพิจารณากำหนดให้เหมาะสมกับเด็ก และสภาพสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น สาระการเรียนรู้ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกกิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน แต่ทั้งนี้ประสบการณ์ที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และควรมียืดหยุ่นให้มีสาระการเรียนรู้ที่เด็กสนใจ และสาระการเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 42)

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2543, หน้า 76 - 81) ได้กล่าวถึงเป้าหมายและหลักการ จัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการ จัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัยมีเป้าหมาย เพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เจริญพัฒนาไปในรูปแบบที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้าน คือ กาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ครูหรือผู้ดูแลเด็กจึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุที่มาของพฤติกรรม และลักษณะพัฒนาการโดยทั่วไปดังได้กล่าวแล้ว เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดประสบการณ์

ที่จะส่งเสริมการเจริญพัฒนาดังกล่าว โดยสอดคล้องกับความพร้อมวุฒิภาวะ ความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของเด็ก ตลอดจนป้องกันหรือแก้ไขพฤติกรรมที่อาจเป็น ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยจำเป็นจะต้องคำนึงถึง หลักการในการจัดดังต่อไปนี้

1. การจัดประสบการณ์ต้องเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของเด็ก มิฉะนั้นจะไม่ประสบผลสำเร็จ
2. การจัดประสบการณ์ต้องดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของเด็ก
3. การจัดประสบการณ์ต้องสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนตนเองให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
4. การจัดประสบการณ์ต้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ อุปกรณ์ในการจัดควรเป็น อุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่นนั้น ไม่จำเป็นต้องซื้อมาทั้งหมด อาจนำวัสดุในท้องถิ่นมาดัดแปลง ทำเป็นอุปกรณ์ต่างๆ ได้

หลักการในการจัดการศึกษาทั้ง 4 ประการ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัด ประสบการณ์ให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี

การประเมินพัฒนาการ

กรมวิชาการ (2546 ข, หน้า 74) การประเมินพัฒนาการ คือการติดตามและเฝ้าสังเกต พฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคล ซึ่งทำให้ทราบว่าเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาสมวัยหรือไม่ และเป็นอย่างไร การประเมินพัฒนาการของเด็กต้อง ประเมินให้ครบทุกด้าน เพื่อนำผลมาใช้ในการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมพัฒนาเด็กให้เต็ม ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การ สนทนา การสัมภาษณ์ การบันทึกพฤติกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมี ระบบ

การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

ผู้ใช้ส่วนใหญ่ คือ ครู และผู้ดูแลเด็กในสถานศึกษา สถานพัฒนาเด็ก ทั้งการศึกษา ในระบบและตามอัธยาศัย (โดยครอบครัว) ในส่วนของการศึกษาในระบบ สถานศึกษาต้องจัด ทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (หลักสูตร แกนกลาง) และผนวกกับการจัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณ์ ภูมิปัญญา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของชุมชนและท้องถิ่น เด็กที่ใกล้จะจบหลักสูตร ต้องเข้า เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมที่จะส่งเด็กเข้าเรียน ให้เชื่อมต่อกันได้ ทั้งในด้านวิธีการเรียนรู้ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และความคุ้นเคยกับ สถาน (กรมวิชาการ, 2546 ก, หน้า 23)

มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย

มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย หรือเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยทุกแห่ง นำไปใช้เป็นเป้าหมาย หรือเป็นกรอบทิศทาง เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และใช้เพื่อประเมินตนเองว่าในแต่ละปีหรือแต่ละช่วงปีที่กำหนด สามารถบริหารการศึกษาวรรลุเป้าหมายหรือไม่ สถานศึกษาสามารถนำไปเป็นเป้าหมายในการกำกับดูแล การตรวจสอบและประเมินคุณภาพในภาพรวม เพื่อนำข้อมูลมาใช้วางแผนยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน ซึ่งมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มี 2 ส่วน ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549, คำชี้แจง)

1. อุดมการณ์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย

อุดมการณ์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรกเพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยใช้กิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของสมองอย่างเต็มที่ รวมทั้งเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับที่สูงขึ้น อันจะนำไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป การศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็ก แต่ละบุคคลภายใต้บริบททางวัฒนธรรม อารยธรรม และวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกัน

2. หลักการของการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.1 หลักการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม โดยเริ่มจากการพัฒนาด้านร่างกาย ให้แข็งแรงสมบูรณ์ กระตุ้นให้สมองได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ พัฒนาด้านจิตใจและอารมณ์ ให้เป็นผู้มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เชื่อมั่นในตนเอง ไร้เรงแถมใส สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ พัฒนาด้านสังคมโดยให้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งพัฒนาสติปัญญา ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ บนวิถีชีวิตของเด็กตามสภาพครอบครัว บริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

2.2 หลักการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ โดยจัดการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเอาใจใส่ และจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นเรียนให้สนุก เล่นให้มีความรู้ และเกิดพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล

2.3 หลักการสร้างเสริมความเป็นไทย โดยการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นคนไทย ความเป็นชาติไทยที่มีวัฒนธรรมอันดีงาม เคารพนับถือและกตัญญูกตเวทิต่อบิดามารดา มีชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมจิตใจ ทำให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และประเทศไทย

2.4 หลักความร่วมมือ โดยครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาร่วมมือกันในการอบรม เลี้ยงดู และพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข ตลอดจนพร้อมที่จะเรียนรู้ในการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

2.5 หลักแห่งความสอดคล้อง อุดมการณ์และมาตรฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย ต้องสอดคล้องกับสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 47 ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับการศึกษาปฐมวัย ได้มีการจัดทำตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และสอดคล้องกับหลักการ ปรัชญาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย จัดทำเป็นตัวบ่งชี้สภาพที่พึงประสงค์ และเกณฑ์การประเมินระดับปฐมวัย ตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานด้านคุณภาพเด็ก มาตรฐานด้านปัจจัยและมาตรฐานด้านกระบวนการรวม 14 มาตรฐาน 49 ตัวบ่งชี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547, หน้า 9) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้มาตรฐานด้านคุณภาพเด็ก 8 มาตรฐาน 32 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานด้านคุณภาพเด็ก

มาตรฐานที่ 1 เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
ตัวบ่งชี้

- 1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน
- 1.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต
- 1.3 มีความกตัญญูกตเวทิต
- 1.4 มีเมตตากรุณา มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
- 1.5 ประหยัด รู้จักใช้และรักษาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม
- 1.6 มีมารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย

มาตรฐานที่ 2 เด็กมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
ตัวบ่งชี้

2.1 รับรู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง
สิ่งแวดล้อม

2.2 เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 เด็กสามารถทำงานจนสำเร็จ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีความรู้สึก
ที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

3.1 สนใจและกระตือรือร้นในการทำงาน

3.2 ทำงานจนสำเร็จและภูมิใจในผลงาน

3.3 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้

3.4 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 4 เด็กสามารถคิดรวบยอด คิดแก้ปัญหา และคิดริเริ่มสร้างสรรค์
ตัวบ่งชี้

4.1 มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้

4.2 แก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

4.3 มีจินตนาการ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 5 เด็กมีความรู้และทักษะเบื้องต้น
ตัวบ่งชี้

5.1 มีทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ - เล็ก

5.2 มีทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5

5.3 มีทักษะในการสื่อสาร

5.4 มีทักษะในการสังเกตและสำรวจ

5.5 มีทักษะในเรื่องจำนวน ปริมาณ น้ำหนัก และการกะประมาณ

5.6 เชื่อมโยงความรู้และทักษะต่าง ๆ

มาตรฐานที่ 6 เด็กมีความสนใจใฝ่รู้ รักการอ่าน และพัฒนาตนเอง
ตัวบ่งชี้

6.1 รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล และมีความสนใจใฝ่รู้

6.2 มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และสนุกกับการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 7 เด็กมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
ตัวบ่งชี้

7.1 รักษาการออกกำลังกาย ดูแลสุขภาพ และช่วยเหลือตนเองได้

7.2 มีใจหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

7.3 เห็นโทษของสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา

7.4 มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

7.5 ร่าเริง แจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

มาตรฐานที่ 8 เด็กมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว
ตัวบ่งชี้

8.1 มีความสนใจและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ

8.2 มีความสนใจและร่วมกิจกรรมด้านดนตรี

8.3 มีความสนใจและร่วมกิจกรรมด้านการเคลื่อนไหว

วิธีการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

ความหมายของการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536, หน้า 58) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดประสบการณ์ว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในห้องเรียนให้กับเด็กปฐมวัย โดยให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการเล่น การลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทุกด้าน ทั้งทางด้านด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีได้มุ่งจะให้อ่านออกเขียนได้ เช่นในระดับประถมศึกษา แต่เป็นการปูพื้นฐานให้โดยคำนึงถึงความสามารถของเด็กเป็นหลัก และเนื่องจากเด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดีจากประสบการณ์ตรง ฉะนั้นการจัดประสบการณ์ตรงที่ดีควรให้เด็กได้มีการลงมือทำด้วยตนเองโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5

เยาวนาท เลหาบรรจง (2545, หน้า 34) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดประสบการณ์เป็นการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในห้องเรียน ตลอดจนสื่ออุปกรณ์ซึ่งพร้อมที่จะให้เด็กเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติโดยตรงกับสิ่งเหล่านั้น เพื่อให้เกิดการขยายประสบการณ์และการเรียนรู้ไปสู่การพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ

ชลลดาวัลย์ ดันมงคล (2538, หน้า 18) การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาให้ครบทุกด้าน มิใช่มุ่งให้อ่านออกเขียนได้ ดังเช่นในระดับประถมศึกษา แต่เป็นการปูพื้นฐานให้โดยคำนึงถึงวัย และความสามารถของเด็กและจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับต่อไป สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมให้กับเด็กปฐมวัยนั้นมีความสำคัญเป็นอันมากเพราะเป็นช่วงแรกของเด็กในการออกสู่สังคมนอกบ้าน เด็กต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ และ การที่จะช่วยให้เด็กปรับตัวได้อย่างมีความสุขนั้นคือ การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่น การเล่นนั้น

จะช่วยให้เด็กเกิดความอบอุ่นมั่นคง เป็นสุข มีโอกาสตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของตนเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้านให้กับเด็กปฐมวัย

ชลลดาวัลย์ ดันมงคล (2538, หน้า 20) กล่าวไว้ว่า กิจกรรม คือ กิจกรรมต่างๆ ที่ครูผู้สอนจัดให้เด็กปฐมวัย ได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับความสนใจเพื่อพัฒนาความพร้อมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ให้มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย ประกอบด้วย 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์หรือกิจกรรมวงกลม กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง และเกมการศึกษา กิจกรรมแต่ละกิจกรรมล้วนมีความสำคัญที่ช่วยส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการของเด็ก ครูผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรม ให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมให้ครบทุกกิจกรรม

วราภรณ์ รักวิชัย (2542, หน้า 159) กล่าวว่า กิจกรรมที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้สูงสุดนั้นจะต้องจัดกิจกรรมที่เด็กสนใจ ลงมือค้นคว้ากระทำด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะและสนับสนุน คอยช่วยเหลือในขณะที่เด็กทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย กิจกรรมที่จัดจะต้องสอดคล้องกับพัฒนาการทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาและประสบการณ์ตรงจากการเล่น ลงมือปฏิบัติจริงและมีการกระทำร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน

จะเห็นได้ว่า การจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้แก่เด็ก จะต้องให้เด็กได้รับการพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา นอกจากนี้ประสบการณ์ที่ควรจัดให้แก่เด็ก คือ เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ มือ ตา หู จมูก และปาก เพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้

แนวคิดและหลักการการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับปฐมวัย

พัชรี เจตน์เจริญรักษ์ (2537, หน้า 22 - 23) ได้กล่าวถึงนักการศึกษาและนักจิตวิทยาพัฒนาการว่า เป็นที่ยอมรับกันว่าในช่วง 0 - 6 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุด เพราะเด็กเกิดเรียนรู้ได้ดีในช่วงนี้

เยาวภา เตชะคุปต์ (2543, หน้า 118) กล่าวถึงหลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังต่อไปนี้

1. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรสอดคล้องกับพัฒนาการผู้เรียน
2. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
3. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสิ่งที่จะเรียน และควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาส คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เป็นผู้ที่มีคุณธรรม
4. ประสบการณ์ที่จัดควรเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อตัวผู้เรียน กล่าวคือ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนและใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

5. กิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ควรมีวิธีจูงใจ ได้รับความสนใจของผู้เรียนไม่ให้ซ้ำซาก ควรให้ผู้เรียนเกิดความสุข สนองเน้นการปฏิบัติ และเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด

6. ควรหาแนวทางในการประเมินที่เหมาะสม

กรมวิชาการ (2546 ก, หน้า 5) ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ดังต่อไปนี้

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กเป็นองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกระบวนการ และผลผลิต
4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

หลักการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีลักษณะดังนี้ (กรมวิชาการ, 2540 ข, หน้า 23 - 24)

1. กิจกรรมที่จัดต้องตรงกับความสนใจ และเกิดความต้องการ ของเด็กตามวัย
2. กิจกรรมที่จัดต้องเป็นกิจกรรมที่ทำเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่
3. กิจกรรมที่จัดต้องสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
4. กิจกรรมที่จัดต้องใช้ระยะเวลาที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก
5. กิจกรรมที่จัดควรเน้นสื่อของจริง การสังเกต สัมผัส ค้นคว้า ทดลอง และปฏิสัมพันธ์กับ

ผู้ใหญ่

สรุปได้ว่า หลักในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ต้องคำนึงถึงความสามารถ ความเหมาะสม และความสนใจของเด็ก กิจกรรมที่จัดจะต้องมีความสอดคล้องกับพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่จะเรียนและเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนที่จะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการเล่น การลงมือปฏิบัติจริง การคิดค้น การแสดงออก

รูปแบบของกิจกรรมประจำวัน

ชลลดาวัลย์ ตันมงคล (2538, หน้า 22 - 24) กล่าวไว้ว่า การจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้ทำในรูปกิจกรรมแทนการสอนเป็นวิชา โดยยึดแนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นขอบข่ายในการจัดกิจกรรม ซึ่งจัดไว้ในรูปของแผนการจัดประสบการณ์ ดังนั้นแผนการจัดประสบการณ์ จึงเป็นคู่มือหรือเครื่องมือครูในการนำไปเป็นแนวทางของการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยนั่นเอง

ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยต้องให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กและ
 เน้นให้เด็กมีโอกาสได้ทำเป็นรายบุคคลให้มากที่สุดตามความสามารถที่แตกต่างกัน
 การจัดประสบการณ์ในรูปของกิจกรรมช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ซึ่งส่งผลให้เด็กเรียนรู้
 ได้ดียิ่งขึ้น และมีลักษณะของกิจกรรมดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำตามความสามารถของตน
2. มีหลายรูปแบบ เช่น การทดลอง การพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การสาธิต
 การค้นคว้าด้วยตนเอง การสนทนา และอภิปราย เป็นต้น
3. ครอบคลุมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม
 ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรม
 กลางแจ้ง กิจกรรมเสรี และเกมการศึกษา

กิจกรรมการเรียนรู้ที่กรมวิชาการได้กำหนดไว้ และเสนอให้ครูจัดให้เด็กเป็นประจำ
 ทุกวันมีกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ
 ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบได้แก่ เสียงตบมือ
 เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็ก รำมะนา กลอง ฯลฯ

ในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะนั้น ครูผู้สอนควรคำนึง ดังนี้

1. เด็กทุกคนมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายอย่างสม่ำเสมอ
2. เด็กทุกคนสามารถใช้พื้นที่ในการเคลื่อนไหวได้ตามความต้องการ แต่ไม่ชนกับ
 เพื่อน
3. เด็กทุกคนมีอิสระในการคิดหาทางการเคลื่อนไหวได้ด้วยตนเอง และไม่ลอกเลียนใคร
4. เด็กทุกคนรับรู้และเข้าใจถึงข้อตกลงในการใช้เคลื่อนไหวเข้ากับจังหวะ ช้า,
 เร็ว, หยุด

กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะมีจุดประสงค์ เพื่อพัฒนาเด็กทุกส่วนของร่างกาย
 ให้มีความประสานสัมพันธ์กัน มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ พัฒนาให้เด็กมีความเชื่อมั่น
 ในตนเอง กล้าแสดงออก และเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการปรับตัวเข้ากับเพื่อน และครู

ลักษณะการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ได้แก่ ให้เด็กทำท่าทางหรือปฏิบัติ
 ตามที่ครูสั่ง โดยเด็กและครูตกลงร่วมกันในการปฏิบัติกิจกรรม ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอิสระ
 ตามคำบรรยายของครู ให้อาสาสมัครจากเด็กเป็นผู้นำ ในการทำท่าทางการเคลื่อนไหว
 อย่างอิสระและให้เพื่อนๆ ปฏิบัติตาม ให้เด็กทำท่าทางอย่างอิสระประกอบเพลงตามความสนใจ
 ให้เด็กเลือกอุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว

ในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะให้แก่เด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อ
 ทุกส่วนในร่างกายให้แข็งแรง เคลื่อนไหวได้อย่างคล่องแคล่ว และมีความเหมาะสมกับวัยนั้น

ครูควรมีข้อตกลงร่วมกับเด็ก ได้แก่ 1. ระดับ การเคลื่อนไหวร่างกายมี 3 ระดับ คือ ต่ำ กลาง สูง 2. จังหวะ มี 3 จังหวะ คือ ช้า เร็ว หยุด 3. ทิศทาง การกำหนดทิศทางในการเคลื่อนไหว คือ หน้า - หลัง, บน - ล่าง, ซ้าย - ขวา

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้เหมาะสมกับวัย ครูควรวางแผนการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์โดยเลือกลักษณะการจัดกิจกรรมทั้ง 6 ดังกล่าวมาแล้ว มาใช้วันละ 1 ลักษณะ การเคลื่อนไหวร่างกายทุกครั้งมีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ ระดับ จังหวะ และทิศทางดังนั้นในแต่ละวันครูมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมได้แก่ 1. ครูให้คำชมเชยทุกครั้งที่เด็กสามารถเปลี่ยนแปลงการทำท่าทางประกอบจังหวะที่แปลกใหม่แต่ไม่เป็นอันตราย 2. กรณีเด็กไม่เข้าร่วมกิจกรรม ครูไม่ควรบังคับควรใช้เพื่อนเป็นผู้เชิญชวนในขณะเดียวกันครูเป็นผู้โน้มหน้าใจ และจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้เด็กอยากมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม 3. หลังจากการทำกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายและจังหวะ ควรให้เด็กได้นั่งหรือนอนพักสักพักจึงเริ่มทำกิจกรรมต่อไป

การประเมินผลด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก ได้แก่ การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย การทำท่าทางของเด็กที่แปลกใหม่ และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ หรือกิจกรรมวงกลม

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ หรือกิจกรรมวงกลม เน้นกิจกรรมที่มุ่งให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกการทำงานและการอยู่ร่วมกันเป็นรายบุคคล รายกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งให้เด็กมีโอกาส ฟัง พูด สังเกต คิด แก้ปัญหา ใช้เหตุผลและปฏิบัติ จะใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที เพื่อให้เด็กเกิดกระบวนการคิดโดยการจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่นบทบาทสมมติ ศึกษาเอกสารที่เชิญวิทยากรมาให้ความรู้

การประเมินผล ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กขณะที่ร่วมทำกิจกรรม เช่น การสนทนา การตอบคำถาม การแสดงออก การเข้าร่วมกิจกรรม

กิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมเกี่ยวกับงานศิลปะศึกษาต่างๆ เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญในระดับปฐมวัยที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ พัฒนากล้ามเนื้อมือให้สัมพันธ์กับตา การปฏิบัติสัมพันธ์กับผู้อื่น และฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม กิจกรรมสร้างสรรค์ประกอบด้วย การปั้น การวาดภาพด้วยสีเทียน สีน้ำ การพิมพ์ภาพ การพับ ตัด ฉีก ปะ และการประดิษฐ์เศษวัสดุ และการร้อย ที่มุ่งพัฒนากระบวนการ

การคิดสร้างสรรค์ การรับรู้เกี่ยวกับความงาม และส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กแต่ละคนได้แสดงออกตามความรู้สึกและความสามารถของตนเอง

การประเมินผล ผลงานของเด็กที่ได้จากกิจกรรมสร้างสรรค์ ครูควรประเมินผลงานของเด็กเป็นรายบุคคล ไม่นำผลงานของเด็กแต่ละคนไปเปรียบเทียบกัน ควรให้โอกาสกับเด็กได้นำเสนอผลงานเพื่อสร้างความภาคภูมิใจในผลงาน และเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของเด็กด้วย และการใช้คำพูดให้เป็นการพูดในเชิงบวกต่อผลงานของเด็กทุกคน

กิจกรรมเสรี

กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ ความสนใจของเด็กและเปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมการเล่นหรือมุมประสบการณ์ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติ มุมบ้าน มุมร้านค้า มุมต่างๆ เหล่านี้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจ และความต้องการของเด็กทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มย่อย โดยใช้เวลาในกิจกรรมช่วงนี้ประมาณ 40 - 50 นาที

การประเมินผล ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กขณะที่ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน และสังเกตพฤติกรรมการเล่น

กิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนไปสู่สนามเด็กเล่นทั้งที่บริเวณกลางแจ้งและในร่ม เพื่อออกกำลังกายเคลื่อนไหวร่างกาย และแสดงออกอย่างอิสระโดยยึดเอาความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ครูควรจัดให้เด็กเล่น เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นทราย เล่นน้ำ การเล่นสมมติ การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา การเล่นเกมการละเล่น

การประเมินผล ใช้วิธีการสังเกต การเข้าร่วมกิจกรรมเล่นกับเพื่อน และพฤติกรรมการเล่น

เกมการศึกษา

เกมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่เล่นที่มีกระบวนการในการเล่นตามชนิดของเกมประเภทต่างๆ มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักคิดหาเหตุผลและเกิดการเรียนรู้ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ ต่อตามแบบ

การประเมินผล ใช้วิธีการสังเกตการเล่น เกม พฤติกรรมการเล่น และความรับผิดชอบในการเก็บเกมเข้าที่

สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน เป็นการนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาปรับใช้กับเด็กปฐมวัย ได้แก่ กิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุม กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและ

จังหวัด กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมกลางแจ้งและเมกาการศึกษาทั้ง 6 กิจกรรมนี้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา หลักการจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก ครูต้องคำนึงถึงกิจกรรมสงบ และกิจกรรมเคลื่อนไหวสลับกันไป เช่น หลังจากเด็กทำกิจกรรมเสริมประสบการณ์เสร็จ กิจกรรมต่อไปควรเป็นกิจกรรมกลางแจ้ง เป็นต้น

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2

ด้านคุณภาพเด็ก ระดับปฐมวัย

จากรายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารและครู มีความตระหนักในการจัดประสบการณ์และพัฒนาผู้เรียนชัดเจน โรงเรียนทุกโรงเรียน มีแผนปฏิบัติการประจำปี มีการปฏิบัติ มีความพยายามในการปลูกฝังสร้างเสริม ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ครูผู้สอนมีความพยายามในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้กับผู้เรียนอย่างหลากหลาย มีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมหลักสูตรที่บูรณาการเชื่อมโยงสาระความรู้ ทักษะต่าง ๆ และแนวคิดสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนกับความจริงของชีวิต รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นในสังคม มีการปลูกฝังระเบียบวินัย ค่านิยม และคุณธรรมตามวิถีสังคมไทย และสังคมโลก ในกระบวนการเรียนการสอน การปลูกฝังสร้างเสริมของครูผู้สอนมีร่องรอยการปฏิบัติ ความพยายาม เชิงประจักษ์ตามสภาพจริงที่ทุกสถานศึกษาได้ดำเนินการ ได้แก่ กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมเช้าแถว การแต่งกาย การรับประทานอาหาร แปรงฟัน ล้างหน้า การใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม บันทึกการใช้น้ำ - ใช้ไฟฟ้า การใช้ห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียน สื่อการสอน ของเล่น มุมต่าง ๆ สมุดออมทรัพย์ กิจกรรมการประหยัด เหวประจำวัน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษาในการใช้ห้องหน้าที่รับผิดชอบในห้องเรียน การสวดมนต์ไหว้พระตอนเช้าและเย็น การสวดมนต์วันศุกร์ สดสัปดาห์ การฟังธรรมะตามโครงการธรรมะสุนักเรียน การบันทึกการทำความดี การคืนของที่เก็บได้ บันทึกการอบรมคุณธรรม ประเมินได้ว่า ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามมาตรฐาน มีระดับคุณภาพดี ทุกมาตรฐาน และ ตัวบ่งชี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2, 2549, หน้า 23)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

มัทนา ท่าพริก (2531, บทความย่อ) ศึกษาการใช้แผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก ในด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ในเขตการศึกษา 11 พบว่า ครูผู้สอนส่วนมากเห็นว่า จุดประสงค์ของกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่น ตามมุม และกิจกรรมกลางแจ้งชัดเจนดี มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก และสามารถนำไปจัดประสบการณ์ให้บรรลุตามจุดประสงค์ได้มาก ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กสามารถ นำรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ไปจัดประสบการณ์ ได้ดีมาก แต่ขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อและอุปกรณ์ ครูไม่สามารถร้องเพลงที่อยู่ในแผนการจัดประสบการณ์ได้และห้องเรียนที่ใช้เป็นห้องชั่วคราว

ชูลี ช่วยเอื้อ (2533, บทความย่อ) ศึกษาการใช้แนวการจัดประสบการณ์อนุบาลศึกษา ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน และการจัดกิจกรรมมีเป้าหมายหลักเพื่อส่งเสริม พัฒนาการตามวัยของเด็กทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นการเตรียม ความพร้อมให้แก่เด็กทุกคนทุกด้าน มีส่วนน้อยที่จัดประสบการณ์เพื่อมุ่งให้เด็กอ่านได้ เขียนได้ และคิดเลขได้

ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ เพื่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์ พบว่าผู้บริหาร ส่วนใหญ่คัดเลือกครูเข้าสอนชั้นอนุบาลโดยพิจารณาวุฒิการศึกษาด้านอนุบาลศึกษา การนิเทศ การสอน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ให้การนิเทศ โดยใช้กิจกรรมการประชุมปรึกษาหารือ ส่วนครู ใช้เทคนิคและวิธีการสอนโดยให้เด็กทำงานกลุ่มมากที่สุด

ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรม ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมตามที่กำหนดใน แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ปัญหาที่พบ เป็นปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ โรงเรียน ต้องรับภาระงานศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทำให้การบริหารงานวิชาการ ฝ่ายอนุบาลไม่คล่องตัว ผู้ปกครองไม่เข้าใจหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ครูผู้สอน มีพื้นความรู้แตกต่างกันไป โรงเรียนไม่มีแนวทางการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน และไม่ได้ รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมประชุม อบรมหรือสัมมนา และศึกษานิเทศก์ไม่สามารถให้คำแนะนำ ช่วยเหลือครูอนุบาลได้

วรดี เลิศไกร (2533, บทความย่อ) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ที่มีต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตาม แผนการจัดประสบการณ์ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมที่ไม่เป็นไปตามแผน การจัดประสบการณ์ มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา สูงขึ้น เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์มีพัฒนาการทุกด้านดังกล่าว

สูงกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมที่ไม่เป็นไปตามแผนการจัดประสบการณ์ แต่เมื่อพิจารณาพัฒนาการแต่ละด้าน พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์มีพัฒนาการทางด้านร่างกายสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมที่ไม่เป็นไปตามแผนการจัดประสบการณ์

สนั่น เมยท่าแค (2537, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินโครงการการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 95.65 โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมตามแผนการจัดประสบการณ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา กำหนดให้ และโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา 8 ใน 10 โรงเรียนจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายของโครงการที่วางไว้

ชลลดาวัลย์ ดันมงคล (2538, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ เพื่อพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีเทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ มีความสามารถทางสติปัญญาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมวิธีปกติ

วิไลพร เรือนศรี (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในด้านการบริหารหลักสูตรและด้านการดำเนินการจัดการกิจกรรมตามหลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในด้านการบริหารหลักสูตรและด้านการดำเนินการจัดการกิจกรรมตามหลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 68 คน และครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 203 คน รวมทั้งหมด 271 คน ผลการวิจัย พบว่า ด้านการบริหารหลักสูตรโรงเรียนส่วนใหญ่

1) มีการวางแผนการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กได้พัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง 2) มีการเตรียมบุคลากร โดยผู้บริหารโรงเรียน ได้พิจารณาจัดครูที่มีประสบการณ์เข้าสอนอัตราส่วนครูต่อเด็กเป็น 1:21-30 คน และได้ส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรด้วยการปฐมนิเทศผู้ปกครอง 3) เอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตรที่จัดให้ครูได้แก่หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ของกรมวิชาการ และคู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3-6 ปี) ของกรมวิชาการ 4) มีการจัดบริการสื่อ เครื่องเล่นวัสดุอุปกรณ์โดยผู้บริหารโรงเรียนให้ครูประจำชั้น

เป็นผู้สำรวจสื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม แล้วรายงานผลต่อผู้บริหารโรงเรียน และใช้หลักการเลือกสื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ด้วยการพิจารณาความสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก 5) การจัดอาคารสถานที่และการใช้แหล่งวิทยาการในห้องเรียน มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้โดยคำนึงถึงบรรยากาศของการเรียนรู้ความสะอาด ความปลอดภัย และความพร้อมของอาคารสถานที่ และมีการนำแหล่งวิทยาการจากภายนอกห้องเรียนมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรม 6) มีการดำเนินการนิเทศและติดตามผล ด้วยการประชุมครูผู้สอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อสนทนาซักถามเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ 7) การประชาสัมพันธ์หลักสูตรมีการชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรให้ผู้ปกครองทราบในเรื่องแนวทางและวิธีดำเนินการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรได้แก่

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดหาเอกสารหลักสูตรมาให้ครูศึกษา แล้วนำไปใช้เป็นแนวทางประกอบการจัดกิจกรรม
- 2) มีการวางแผน และจัดเตรียมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก
- 3) ครูทุกคนจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับตารางการจัดกิจกรรมประจำวันเพื่อพัฒนาเด็กทุกด้าน โดยเฉพาะพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก
- 4) มีการเลือกใช้สื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมครูใช้สื่อของจริง สื่อธรรมชาติ
- 5) มีการประเมินพัฒนาการของเด็กโดยใช้วิธีการสังเกตและจดบันทึก ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนขาดงบประมาณในการสนับสนุนเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ และจำนวนบุคลากรที่จบวุฒิการศึกษาปฐมวัยไม่เพียงพอ

ธงชัย รัตโนภาส (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 7 การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาชั้นอนุบาลศึกษา 1 - 2 ปี และเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นโยบายการจัดการศึกษาระดับนี้ มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การคัดเลือกครูเข้าสอน ชั้นอนุบาลศึกษาพิจารณาจากคุณสมบัติเฉพาะต่าง ๆ เช่น รักเด็ก มีความสามารถในด้านศิลปะ ฯลฯ ครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาสมัครใจสอน แต่ไม่ถนัดในการสอน ซึ่งมีการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะให้กับครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา โดยให้เข้ารับการอบรม สถานที่จัดห้องเรียนชั้นอนุบาลศึกษาอยู่ชั้นล่างสุดของอาคาร สภาพห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทได้ดี มีพื้นที่เหมาะสม และแสงสว่างเพียงพอ มุมประสบการณ์ที่จัดในห้องเรียน คือ มุมบ้าน มุมหนังสือ และมุมบล็อก การจัดทำตารางเรียนประจำวัน ปรับปรุงจากของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยสับเปลี่ยนเวลาในการทำกิจกรรม และเพิ่มหรือลดกิจกรรมบางกิจกรรม การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน คือ จัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งเพื่อพัฒนาทางด้าน

ร่างกาย กิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาทางด้านอารมณ์ จิตใจ กิจกรรมการเล่นตามมุม เพื่อพัฒนาทางด้านสังคม และกิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อพัฒนาทางด้านสติปัญญา วิธีการที่ใช้ในการจัดประสบการณ์และกิจกรรม คือ การแบ่งกลุ่มการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน เป็นกิจกรรมในห้องเรียนมากกว่านอกห้องเรียน กิจกรรมที่ทำได้ยากคือ เกมการศึกษา ใช้วิธีการสังเกตในการวัดและประเมินผล ปัญหาที่พบคือ งบประมาณ เอกสารสื่อวัสดุ และอุปกรณ์เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาไม่เพียงพอ บริเวณที่จัดเครื่องเล่นสนาม คับแคบ ระดับสติปัญญาและความสามารถของนักเรียนแตกต่างกันมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

ลู (Lu, 1993, abstract) ได้ศึกษาความเชื่อและทัศนคติของครูอนุบาลเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ (การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก) รวมทั้งศึกษาถึงอิทธิพลภายนอกที่ส่งเสริมต่อการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้มากที่สุด โดยทำการวิจัยกับครูสอนเด็กอายุ 4 ปี หรือเด็กอนุบาลจำนวน 431 คนในโรงเรียนรัฐบาลของแคลิฟอร์เนียได้ ระหว่างปีการศึกษา 1991 - 1992 พบว่าความเชื่อและทัศนคติของครูที่มีการเลือกใช้ DAP (developmentally appropriate practices) ที่ผ่านการวิเคราะห์หลักสูตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งความแตกต่างนี้เกี่ยวข้องกับตัวแปร การแข่งขัน วิชา เอกสารทางวิชาการ ตัวครู และครูคนอื่น ๆ จำนวนมากที่มีอิทธิพลต่อการวางแผน และการนำหลักสูตรไปใช้ ครูได้อภิปรายผลเกี่ยวกับแบบทดสอบมาตรฐานและความคิดเห็นของผู้ปกครองว่าเป็นอิทธิพลที่มีความสำคัญมากต่อการวางแผนและการนำหลักสูตรไปใช้

ซานโซน (Sansone, 1994, p. 241) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาติดตามการใช้หลักสูตรประถมศึกษากับเด็กอายุ 3 และ 6 ปี ในโรงเรียนขนาดเล็ก (หลักสูตรในชั้นเรียนมลรัฐนิวยอร์ก) จากมหาวิทยาลัยสเตท มลรัฐนิวยอร์ก ในเมืองบัฟฟาโล่ จุดประสงค์ของการศึกษาคือ เป็นการศึกษาถึงประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตรในชั้นเรียนของนักเรียนอายุ 3 ปี และ 6 ปี และเพื่อศึกษาถึงข้อดีและข้อบกพร่องของหลักสูตรเพื่อที่จะดำเนินการวางแผนปรับปรุง ในอนาคตต่อไป แนวทางการศึกษา ใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนระหว่างนักเรียนและผู้ปกครองเกรด 8 และเกรด 12 การสำรวจดังกล่าวนี้เป็นการสังเกตอย่างใกล้ชิด และใช้คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในชั้นเรียน เพื่อที่จะส่งคำถามให้นักเรียนในเกรด 8 และ 12 และส่งข้อคำถามที่คล้ายกันไปให้ผู้ปกครองของพวกเขาด้วย ผลการศึกษา พบว่า การใช้หลักสูตรประถมศึกษาในชั้นเรียนของนักเรียนในเกรด 8 และ 12 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนาทักษะการวิจัยของนักเรียนในโรงเรียน ขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาที่พบในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ คือ

ในเรื่องของการมีส่วนร่วม ได้แก่ 1. การเข้าสังคม 2. การขาดการทำกิจกรรมภายนอกโรงเรียน 3. ยังคงมีการกำหนดงานโดยครูผู้สอนและนักเรียนไม่ค่อยที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน

เรนฮาร์ด (Reinhardt, 1996, abstract) ศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับหลักสูตรและการปฏิบัติที่มีผลกระทบต่อประสบการณ์และความสำเร็จของเด็กอนุบาล โดยใช้แบบสอบถามกับครูอนุบาลจำนวน 122 คน ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ จำนวน 63 คน ในเยอรมันภายใต้การปกครองของยุโรป เพื่อวิเคราะห์ความเห็นของครูและผู้บริหารในการกำหนดจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักสูตร และผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก พบว่า ทั้งครูและผู้บริหารคาดหวังให้นักเรียนประสบความสำเร็จในสาระวิชาความรู้และความสามารถ เพื่อจะได้เรียนรู้ทักษะการคิด และทักษะทางสังคม และเพื่อพัฒนาประสบการณ์โดยรวมทุกด้าน ทั้งครูและผู้บริหาร คาดหวังให้นักเรียนมีประสบการณ์โดยการบูรณาการหลักทฤษฎีของโปรแกรมโดยเน้นทางด้านสังคมและปฏิบัติโดยเด็กเป็นศูนย์กลาง และมีการปฏิบัติในบางเนื้อหาวิชา

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นการร่วมมือกันระหว่างครู ผู้บริหาร และผู้ปกครองคณะทำงานที่พัฒนาการศึกษาปฐมวัยที่ให้คำแนะนำแก่ครูอนุบาลและผู้บริหารโรงเรียน และแสดงให้เห็นการมุ่งเน้นของการวางแผนโปรแกรมสำหรับเด็กอนุบาลที่มุ่งเน้นพัฒนาเด็กทุกด้าน

โมเบอรี (Moberly, 1996, abstract) ได้ศึกษาการวางแผนหลักสูตรของครูในระดับก่อนอนุบาล ระดับอนุบาล และระดับเกรด 1 - 3 ที่เชื่อในหลักการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่เหมาะสมกับวัย และแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับครูในระดับต่าง ๆ ช่างต้นจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และความชำนาญเป็นพิเศษในหลักการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่เหมาะสมกับวัย และแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติเกี่ยวกับเรื่องอุปสรรคในการวางแผนหลักสูตร พบว่า ครูทุกคนวิตกกังวลในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนและใช้เป้าหมายเหล่านั้นเป็นบริบททางสังคมสำหรับการวางแผนและดำเนินกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นต่อการปรับแนวคิดของผู้เรียนกับปรัชญาของครูให้เข้ากัน ครูวางแผนบูรณาการหลักสูตรเข้าด้วยกัน โดยการกำหนดเป็นเรื่องสั้น ๆ และประเมินผู้เรียนตามเป้าหมายที่กำหนดแล้วจึงวางแผน ซึ่งครูวางแผนหลักสูตร โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการปรับความสัมพันธ์ของเด็กกับความสัมพันธ์ของเนื้อหาสาระ ทำให้พวกครูประสบความสำเร็จจากการวางแผนกิจกรรมที่หลากหลายและมีระดับความยากง่ายแตกต่างกัน เด็กมีโอกาเลือกและเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมภายใต้กรอบแนวคิดของเขตการศึกษา โปรแกรมและเป้าหมายของหลักสูตร การวางแผนการจัดสื่อ อุปกรณ์และวัสดุแตกต่างกัน สะท้อนถึงธรรมชาติของครู แต่ละคนในการวางแผนการใช้หลักสูตร ครูทุกคนจะหาเวลาและโอกาสสร่วมกันกำหนดรูปแบบ ซึ่งเป็นยุทธวิธีในการสอน ครูจะต้องพูดให้เด็กบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งเป็นจุดเน้นในการเรียน ครูทุกคนเชื่อในความสำคัญของการพัฒนาความรู้สึกของกลุ่มเด็ก และการวางแผนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมของเด็ก

คาสิโอ (Casio, 1997, abstract) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อมาตรฐานการรับรองคุณภาพด้านการศึกษาปฐมวัย (Parent perceptions of accreditation standards in early childhood education) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองทั้งหมดเห็นว่ามาตรฐานคุณภาพของสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ มีความสำคัญและมีความเห็นว่างค์ประกอบที่สำคัญที่สุดตามลำดับคือ สุขภาพ และความปลอดภัย ปฏิสัมพันธ์ของบุคลากรกับเด็ก การสื่อสารกับผู้ปกครอง และการบริการโภชนาการและอาหาร ประเด็นที่แตกต่างมีนัยสำคัญระหว่างความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณภาพของศูนย์ ได้แก่ 1. ความแตกต่างของระดับวุฒิการศึกษาของบุคลากร 2. ความแตกต่างของระดับการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง และ 3. ความแตกต่างของศูนย์ นอกจากนี้ผู้ปกครองยังมีรายได้แตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการดูแลเด็กเล็กและการศึกษาประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐาน 3 ประการ คือ ประการแรก นักวิจัยต้องพัฒนา และแก้ไขข้อตกลงมาตรฐานอย่างต่อเนื่องด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์รากฐานระหว่าง ลักษณะของศูนย์และการจัดการศึกษาของศูนย์ การพัฒนาสังคม อารมณ์ และพฤติกรรมของเด็ก ประการที่สอง ศูนย์ต้องประเมินผลโดยใช้มาตรฐานสากล และผลการประเมินต้องพร้อมนำเสนอต่อสาธารณชน ประการที่สาม ผู้ปกครองควรได้รับการศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาที่มีคุณภาพ ใน 3 ประเด็น คือ 1. มาตรฐานเชิงวิจัย 2. การประเมินผลของศูนย์ และ 3. รูปแบบการศึกษาของผู้ปกครองนี้จำเป็นสำหรับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ดี เมื่อหลักสูตรการศึกษาของเด็กบรรลุตามมาตรฐานในระดับของการดูแลและการศึกษาที่ดีเยี่ยมจะลดความเสี่ยงในการเลือกของผู้ปกครองและโอกาสของเด็ก

จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความต้องการ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านหลักสูตรที่โรงเรียนจัดให้สำหรับเด็กปฐมวัยเน้นที่การเตรียมความพร้อมทุก ๆ ด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควบคู่กับวิชาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยสอดคล้องกับชีวิตประจำวันและเน้นให้ครูมีประสบการณ์ในการดูแลเด็ก มีความรักและเอาใจใส่เด็กให้มาก ดูแลอย่างใกล้ชิด จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย